

Gynaecologie en Verloskunde in beweging

De combinatiepil anno 2016

Veerle Verhaeghe

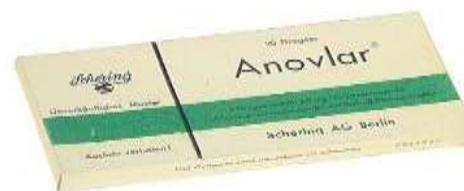
Overzicht

1. Inleiding
2. Classificatie
3. Doeltreffendheid
4. Veiligheid
  - kankerrisico
  - Tromboserisico
5. Praktische casussen
6. Bronnen

1. Inleiding

- 1957: Enovid door Gregory Pincus (mestranol 150mcg + norethynodrel 9.85mg)
- 1961: Anovlar door Ferdinand Peeters (EE 50mcg + 4mg norethisteronacetaat)
- Verdere dosisverlagingen
- 2016: 62 combinatiepreparaten (oraal), 1 combinatiepreparaat (transdermaal), 2 combinatiepreparaten (vaginale ring), 8 POP's (oraal), 1 POP (intramusculair), 1 POP (implantaat), 3 POP's (intra-uterien)

www.muva.org ©2013 Vienna

1. Inleiding (2)

- Tendens naar andere regimes 24+4, 26+2
- Tendens naar doornemen van de pil gedurende enkele maanden vb tricycling

1. Inleiding (3)

=

1. Inleiding (4)

Voor wie welke pil?

2. Classificatie

Orale oestroprogestagenen

oestrogeen

- Meestal synthetisch EE
- Soms 'natuurlijk' oestrogeen (oestradiol(valeraat))
- Bijwerkingen:
  - nausea en braken
  - hoofdpijn, prikkelbaarheid, moeheid
  - spotting
  - oedeem, mastodynie
  - opzetten van varices

progesteron

- Verschillende types
- Bepaalt mee de generatie en het 'profiel'
- Bijwerkingen:
  - depressieve stemming
  - dyspareunie, libidoverlies
  - gewichtstoename
  - acne
  - hypomenorroe

2. Classificatie (2)

• Eerste generatie

– Levonorgestrel-bevattend:

- Monofasisch: Microgynon 50®

• Tweede generatie

– Levonorgestrel-bevattend:

- Monofasisch: Eleonor 20®, Eleonor 30®, Lavinia®, Lowette®, Microgynon 20®, Microgynon 30®, Nora30®, Noranelle®, Stediril-30®
- Trifasisch: Triaselle®, Trigynon®, Trinordiol®

– Norethisteron-bevattend:

- Monofasisch: ovysmen®
- Trifasisch: Trinovum®

• Derde generatie

– Desogestrel-bevattend

- Monofasisch: Denise20®, Denise30®, Deso20®, Deso 30®, Lamuna 20®, Lamuna 30®, Marvelon®, Mercilon®
- Bifasisch: Gracial®

– Gestodeen-bevattend

- Monofasisch: Femodene®, Gestodelle®, Gestofeme®, Grainne20®, Grainne30®, Harmonet®, Liosanne20®, Liosanne30®, Meliane®, Minulet®, Mirelle®
- Trifasisch: Tri-minulet®, Triodene®

2. Classificatie (3)

- Andere ('vierde' generatie):

- Drospirinone-bevattend

- Monofasisch: Annabelle®, Annais®, Armunia20®, Armunia30®, Bradley®, Daylette®, Dorin®, Dorinelle®, Droseffik®, Drospibel®, MargotMylan20®, MargotMylan30®, MarliesMylan®, Yadere®, Yasmin®, Yasminelle®, Yaz®

- Chloormadinon-bevattend:

- Monofasisch: Bellina®, Helen®

- Dienogest-bevattend:

- Monofasisch: Dienobelle®, Louise®
- Sequentieel: Qlaira®

- Nomegestrol-bevattend:

- Monofasisch: Zoely®

- Cyproteron-bevattend:

- Monofasisch: Claudia®, Daphne®, Diane®, Elisamylan®

2. Classificatie (4)

Progestins	Anti-estrogenic	Estrogenic	Androgenic	Anti-androgenic	Glucocorticoid	Anti-mineralocorticoid
Clormadinone acetate	+	-	-	+	+	-
Cyproterone acetate	+	-	-	++	+	-
Dienogest	+/-	+/-	-	+	-	-
Drospirenone	+	-	-	+	-	+
Etonogestrel	+	-	+	-	-	-
Gestodene/desogestrel	+	-	+/-	-	+	+
Levonorgestrel	+	-	+	-	-	-
MPA	+	-	+/-	-	+	-
Nomegestrol acetate	+	-	-	+/-	-	-
Norethisterone	+	+	+	-	-	-
(Norgestimate)	+	-	+	-	-	-

2. Classificatie (5)

Contraceptie: Welk klimaat kiezen?

Progestageen klimaat

Oestrogeen klimaat

Androgeen

Anti-androgeen

2 ^{de} generatie
Levonorgestrel
EE/LNG • 20/100 mcg • 30/150 mcg • 30-40-30/50-75-125 mcg

3 ^{de} generatie
Desogestrel
EE/DSG • 20/150 mcg • 30/150 mcg
Gestodene
EE/GST • 20/75 mcg • 30/75 mcg

Aansluitend bij 4 ^{de} generatie
Chlormadinone Acetaat
EE/CMA • 30 mcg/2 mg

4 ^{de} generatie
Drospirenon
EE/DRSP • 20 mcg/3 mg (24+4 placebos) • 20 mcg/3 mg • 30 mcg/3 mg

Aansluitend bij 4 ^{de} generatie
Diënogest
EE/DNG • 30 mcg/2 mg
Cyproterone Acetaat
EE/CPA • 35 mcg/2 mg • 35 mcg/2 mg (21 + 7 placebos)

Matig progestageen klimaat

Matig Oestrogeen klimaat

3. Doeltreffendheid

- Doeltreffendheid:
  - RCT's kunnen geen echte verschillen aantonen in de anticonceptieve doeltreffendheid van de verschillende preparaten
  - CAVE: bias door lage power in de uitgevoerde studies, studie compliantie vs real-life compliantie
  - Aangenomen wordt wel dat de anticonceptieve doeltreffendheid daalt
    - Naarmate de verantwoordelijkheid van de patiënte toeneemt
    - Naarmate de dosis EE/P lager is

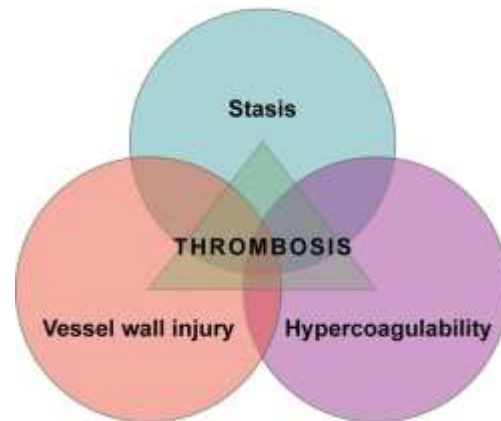
4. Veiligheid: kankerrisico

- Risico op bepaalde tumoren:
  - Geen verschillen tussen de verschillende preparaten (consensusvergadering 2013)

4. Veiligheid: tromboserisico

- Diep veneuze trombose (DVT) en longembolus (LE)
  - Zeldzaam bij vrouwen in de vruchtbare leeftijd
  - Geschatte incidentie: 1-3/1000 vrouwen/jaar
- Multifactoriële oorsprong:
  - Erfelijke factoren: trombofilie
  - Verworven/uitlokkende factoren: heelkunde, zwangerschap, combinatiepil

4. Veiligheid: tromboserisico (2)

Tabel 2: Belangrijkste risicofactoren.

Risicofactoren	Niveau van het relatieve risico
Antecedenten van een DVT	16-35
Operatie	6-22
Kanker	6
Zwangerschap – <i>post partum</i>	4-14
Immobilisatie	13
Biologische trombofilie	2-50
Oestroprogestatief OAC	3-4
HST (peroraal)	3-4
Obesitas, lange reizen, varices	2-4

4. Veiligheid: tromboserisico (3)

- Verhoogd risico op DVT en de combinatiepil
  - Gekend sinds de jaren '60
  - Grootst tijdens het eerste jaar van de inname – normalisatie na 3 maanden stop
- Oorzaak?
  - Oestrogeen
    - Ethinyloestradiol (EE)
      - = zeer potent oestrogeen
      - Risico DVT evenredig met de dosis
      - Initieel zeer hoge dosis 150 mcg -> gereduceerd naar 20-50 mcg
      - Effect ter hoogte van de lever:
        - » Onderdrukking antitrombotische factoren (antitrombine, prot C, prot S, ...)
        - » Toename van de stollingsfactoren (fibrinogeen, factor II, VII, VIII en X)
-> toestand van hypercoagulabiliteit
    - Natuurlijkere oestrogenen
      - Oestradiol(valeriaat): zoely® en qlaira®
      - Lage oestrogeniciteit = minder effect op de trombosemarker
      - Lager risico op DVT, doch geen normalisatie

4. Veiligheid: tromboserisico (4)

- Progestageen
  - Tweede generatie: levonorgestrel
    - Risico op DVT: x2-4 (absoluut risico 20/100000 vrouwen/jaar)
  - Derde generatie: gestodeen en desogestrel
    - Doel: verminderde androgeniciteit -> gunstiger lipidenprofiel -> minder cardiovasculaire verwikkelingen
    - Echter hoger DVT risico: x3-8 (of x2 tov tweede generatie dwz absoluut risico 30-40/100000 vrouwen/jaar)
    - Vermoedelijk tgv een hogere hepatische oestrogeniciteit
  - 'Vierde generatie': drospirinone, dienogest, nomegestrolacetaat
    - Risico: x6-12 (of x3 tov tweede generatie dwz 60/100000 vrouwen/jaar)
- Wat te doen?
  - Antecedenten van VTE: contra-indicatie voor combinatiepreparaat
  - Antecedenten van VTE + voorbijgaande risicofactor: voorzichtigheid, geen uitdrukkelijke contra-indicatie (WHO: contra-indicatie)
  - Gekende trombofilie zonder antecedenten van VTE: contra-indicatie

5. Praktische casussen

1. Meisje, 17 jaar, 55kg, geen voorgeschiedenis, vraag naar anticonceptie (pil):
start 2de generatie, levonorgestrel bv Noranelle®
2. Meisje, 17 jaar, 55kg, voorgeschiedenis van zware acne, komt op verwijzing van de dermatoloog wegens uitbehandeld met andere middelen (topische middelen, systemische antibiotherapie, ..), geen voorgeschiedenis van DVT:
start EE35/cyproteronacetaat bv Diane gedurende 3 maanden en ga nadien over naar een andere combinatiepil met een anti-androgeen effect zoals EE30/dienogest bv Louise®
3. Vrouw, 30 jaar, 60kg, neemt al 5 jaar pil van de tweede generatie, doch ervaart stemmingswisselingen en libidoverlies, wenst alternatief (pil):
switch naar een preparaat met chloormadoneacetaat bv Bellina® of Helen®
4. Vrouw, 30 jaar, 60kg, neemt al 5 jaar een 20microgrampil van de tweede generatie, doch ervaart spotting, wenst alternatief (pil):
switch naar een 30microgrampil van de tweede generatie
5. Vrouw, 30 jaar, 60kg, neemt al 5 jaar een 30microgrampil van de tweede generatie, doch ervaart spotting, wenst alternatief (pil):
switch naar een trifasische pil of naar een pil met een natuurlijk oestrogeen bv Zoely
6. Vrouw, 30 jaar, 60kg, neemt al 5 jaar een 30microgrampil van de tweede generatie, heeft vaak hoofdpijn in het pilvrij interval (migraine zonder aura):
voortzetten van de pil niet aangeraden, overweeg switch naar een POP of een IUD
7. Vrouw, 30 jaar, 60kg, voorgeschiedenis van migraine met aura, wenst anticonceptie (pil):
formele contra-indicatie, bespreek andere methodes (IUD of POP)

5. Praktische casussen (2)

8. Vrouw, 38 jaar, 80kg, neemt 30microgram pil van de tweede generatie, ervaart gewichtstoename, geen voorgeschiedenis, heeft al gehoord over Yasmin®, wenst switch:
Bespreek licht hoger tromboserisico, overweeg na informed consent switch
9. Vrouw, 38 jaar, 80kg, rookt 15 sigaretten/d, neemt vierde generatie drospirinonebevattende pil, komt voor preventief onderzoek:
Bespreek reëel tromboserisico, bespreek andere methodes (IUD), indien niet te motiveren: overweeg switch naar POP of naar pil van de tweede generatie
10. Vrouw, 38 jaar, 60kg, voorgeschiedenis van DVT zonder aanleiding, trombofiliescreening negatief, wenst anticonceptie:
Bespreek tromboserisico, bespreek andere methodes (IUD), indien niet te motiveren: overweeg POP
11. Vrouw, 38 jaar, 60kg, factor V Leiden mutatie, wenst anticonceptie (pil):
Formele contra-indicatie, bespreek andere methodes incl POP
12. Vrouw, 42 jaar, 75kg, RR 160/95, wenst anticonceptie (pil):
Formele contra-indicatie, bespreek andere methodes incl POP

6. Bronnen

- RIZIV. Adequaat gebruik van de hormonale anticonceptie. Rapport van de consensusvergadering an 16/05/2013.
- Hermans C. Orale anticonceptie en stollingsstoornissen. Gunaikeia 2008, speciaal nummer, p. 35-38.
- Verhaeghe J. Pentalfa : Update over Anticonceptie – De pil in 2012, beter dan in 1960? Tijdschr. Voor Geneeskunde, 2012, 68, nr. 24, p. 1172-75.
- Martin KA, Douglas PS. Risks and side effects associated with estrogen-progestin contraceptives. UpToDate. 16/02/2013.
- Siddiqi T, Bauer KA, Barbieri RL. Contraception for women with inherited thrombophilias. UpToDate. 16/02/2013.
- WHO – Medical eligibility criteria for contraceptive use. Fourth edition, 2009.
- Schramm et al. Contraception 76 (2007) 84-90.
- Sabatini et al. Contraception 76 (2007) 342-347.

www.bcfi.be

Gynaecologie en Verloskunde in beweging

23 januari 2016

GEDEON RICHTER

